

Алек Попов

Не правя компромиси с това, което пиша

Присмехуликът с тъжна усмивка Алек Попов е едни от най-четените български писатели. Неговият хаплив хумор, често определян като черен, и лекият му стил на писане го правят любимец на много българи и му носят известност и в чужбина.

Всъщност името на Алек Попов нашумя особено много, след като през 2001 г. бе публикуван първият му роман „Мисия Лондон“, осмиващ нравите в едно въображаемо българско посолство в Лондон. Героите му не са измислени, а живи персонажи, с които се сблъскваме не само на улицата, но и в някои наши дипломатически мисии. Авторът, който е работил в посолството ни във Великобритания, предпочита писането пред дипломацията.

Г-н Попов, един от най-известните Ви романи е „Мисия Лондон“. Сам казвате, че заради този роман е възможно български писател повече да не бъде изпратен на дипломатическа мисия. Имате ли някакви проблеми, след като излезе романът?

Да, разбира се, че имах. Но вече не се занимавам с дипломация. Ако се занимавах, едва ли щях да продължа да пиша. Аз не правя компромиси с това, което искам да напиша, не се съобразявам как ще бъде възприето написаното от мен.

Припознаха ли се някои от българските дипломати в героите на романа и опитаха ли се да Ви отмъстят?

Да, но мога да Ви кажа, че част от дипломатите са фенове на този роман. Така че има една културна граница, която разделя хората в тази сфера – едни са големи фенове на романа, а други не го обичат. А ако някой се идентифицира с героите в „Мисия Лондон“ – това си е негов проблем.

Има ли нещо специфично, което отличава българските от чуждите дипломати?

Всяка страна си има свои специфики. В интерес на истината тази книга е доста популярна в Европа. Тя се чете с голям интерес от представителите и на други мисии. Чете се и в Брюксел. Много от нещата, които аз описвам не са непременно български и не са запазен патент на българите. По принцип бюрокрацията съществува

по целия свят. При нас има някои специфични културни особености, които с течение на времето се преодоляват. Но навсякъде, може би, ги има под една или друга форма.

Често сравняват романа Ви с „Бай Ганьо“ на Алеко Константинов. Може ли да се каже, че някои от героите на романа са носители на байганьовщината?

Всъщност, не е точно така. Аз не съм съгласен с тези сравнения, защото сегашната историческа и културна ситуация е съвсем различна. Не могат да се правят такива механични паралели. Аз много обичам Алеко Константинов, а „Бай Ганьо“ е една наистина гениална книга. Тази традиция, идваща от Алеко, разбира се, присъства и в „Мисия Лондон“, доколкото самоиронията и самокритичността е характерна за българската култура.

Каква е мисията на един политик и каква е мисията на един писател? Задавам Ви този въпрос, защото Вие сте били на дипломатическа служба във Великобритания и същевременно сте един от най-добрите ни писатели.

Писането е едно самотно занимание. Писателят всъщност не служи на никого, служи на призванието си. Докато дипломатът, държавният служител максимално обслужва интересите и нуждите на общността, която го излъчва.

„Мисия Лондон“ е изпълнен с ирония, сатира и сарказъм. Романът

Алек Попов и Боян Панчев

Ви често е определян като най-смешната книга в съвременната ни литература. Прозира ли в повествованието тъжната усмивка на Алек Попов?

Сигурно. И следващият ми роман „Черната кутия“ е свързан с икономическата криза, която настъпи. И там го има това усещане за бедствие.

Ще се филмира ли скоро „Мисия Лондон“?

Да, в най-скоро време. Това е отдавнашен проект и е много сложен, защото става въпрос за една мащабна копродукция с участието на унгарци, англичани и македонци.

Писателите казват, че харесват почти всички книги, които са излезли изпод перото им. Вие имате ли своя любима книга?

Сега излязоха двата ми тома „Спътник на радикалния мислител“. Смятам, че този проект показва един от пътищата, които човек преминава. Тя е един есеистичен дневник.

А какво представлява книгата Ви „Митология на прехода“?

Това е една сборна книга. Всичките ми книги са отдавна изчерпани и аз пристъпих не към механичното им издаване, а към групирането им по идейни и тематични пластове. Книгата съдържа истории, които по едни или друг начин са свързани с времето на прехода и имат социално звучене.

Наскоро чешкият скулптор Давид Черни представи България в Брюксел като клекало. Може ли да се срамуваме, че е изобразил държавата ни по този начин?

Това е напълно несъстоятелно. Тези емоции са доста абсурдни. Може да се каже, че ние страдаме от непознаване на философията на изкуството на модерното време. Това пречи на хората да се ориентират пълноценно в сложната културна реалност на съвременната епоха. В нашето модерно време човек борави с много кодове

и символи и лесно може да влезе в едни капан, както в този случай. Целта на модерното изкуство е да провокира. В България, за съжаление, тези процеси почти не се изучават.

Как ще си обясните официалната реакция на България от гледна точка на нашата народопсихология?

Трудно ми е да я обясня, защото ние, българите, по принцип имаме много силни образци на самоирония. Нека се върнем към Алеко например. Обикновено винаги сме били заредени със силно чувство за самоирония, което обаче е май изчезнало в последно време. Това е много жалко и говори за някакъв упадък според мен. Нищо не трябва толкова да се драматизира.

Вие казвате, че нито се гордеете, нито се срамувате, че сте българин...

Това не го казвам само аз. Всеки представител на дадена нация има

с какво да се гордее и с какво да се срамува. Но и двете неща не са негови заслуги. В крайна сметка човек може да се гордее и да се срамува само с това, което е направил сам. Той трябва да е самият себе си.

Текст и снимки: Мария Захариева

Известният български писател Алек Попов посети през февруари Прага. В Българския културен институт в чешката столица се проведе среща с автора и литературно четене на разкази от сборника му „Зелевият цикъл“, издаден в Чехия в превод на Ивана Сръбкова. Почитателите на Алек Попов имаха възможност да си купят както новоизлязлата на чешки книга, така и издадените в България два тома, озаглавени „Спътник на радикалния мислител“, и драматизация на превеждания в много европейски държави роман „Мисия Лондон“.

Алек Попов е роден в София през 1966 г. Завършва Националната гимназия за древни езици и култури „Константин Кирил Философ“ и българска филология в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Работил е като редактор, уредник в Националния литературен музей и като дипломат. Директор е на Дома на детската книга и главен редактор на списание „Родна реч“. Прес-секретар на българския ПЕН център.

Алек Попов е носител на редица литературни награди – българската награда за фантастика „Гравитон“ (1995), наградата на БНР за криминален разказ „Павел Вежинов“ (1994), за къс разказ „Рашко Сугарев“ (1999), „Хеликон“ за най-добра белетристична книга на годината (2002). През 2004 получава годишната награда на списание „Clouds“, където романът „Мисия Лондон“ се публикува на английски език. През 2005 г. печели Националната награда за драматургия „Иван Радоев“, а през 2007 г. – наградата „Елиас Канети“. Автор е на романите „Мисия Лондон“ (2001) и „Черната кутия“ (2007), на есеистичната книга „Спътник на радикалния мислител“, издадена от БТА (2005), както и на сборниците с разкази: „Пълен курс за напреднали“ (2007); „Митология на Прехода“ (2006); „Ниво за напреднали“ (2002, 2003); „Пътят към Сиракуза“ (1998); „Зелевият цикъл“ (1997); „Игра на магии“ (1995); „Мръсни сънища“ (1994); „Другата смърт“ (1992). Произведенията на Алек Попов са преведени на унгарски, сръбски, чешки, полски, словенски, датски, английски, немски, френски, турски, албански.